

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİ, ÖĞRETİM ELEMANI VE MEMURLARI CEZA SORUŞTURMASI

I. GENEL AÇIKLAMALAR

Yükseköğretim personeli görevden doğan ve görevleri sırasındaki işledikleri suçlardan dolayı 2547 sayılı kanununun 53/c maddesi hükmü gereğince soruşturulacaklardır. Kanununun 53/c-8. maddesinde “ bu kanunda yer almamış hususlarda 4 şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı” hüküm altına alınmıştır. 4.12.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4483 sayılı memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanması hakkında kanununun 18. maddesi ile, MMHK yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak aynı kanununun 16. maddesinde “Kanunlarda Memurin Muhakematın hakkında kanunu Muvakkatı uygulanacağı belirtilen hallerde bu kanun hükümleri uygulanır” hükmü getirildiğinden 2547 sayılı kanunun MMHK’a yaptığı atfın 4483 sayılı kanuna yapılmış saymak gerekmektedir. Yani 2547 sayılı kanunda bulunmayan hususlarda 4483 sayılı kanun hükümleri uygulanacak ve her iki kanunda da bulunmayan hususlarda, yine 4483 sayılı kanununun 6. maddesi uyarınca CMUK hükümleri uygulanacaktır.

II. SORUŞTURMA

A. Soruşturmacı Görevlendirmesi, Soruşturma Yapmaya ve Yaptırmaya Yetkili Makamlar

Soruşturma yapmaya veya soruşturma emri vererek bir muhakkik eli ile soruşturma yaptırmaya yetkili makamlar, Yükseköğretimde çalışan personelin görevi sırasında veya görevinden doğan bir suç işlediğini, ihbar, şikayet, basın yayın yolu ile veya doğrudan doğruya (denetleme veya teftiş sırasında) suça şahit olarak öğrenmeleri durumunda, 2547 sayılı Kanuna göre bir hakkında soruşturma başlatacaklardır. Yetkili makamlar soruşturmayı bizzat yapabilecekleri gibi bir muhakkik vasıtası ile de yaptırabilirler

2547 sayılı kanununun 53. maddesindeki düzenlemeye göre, soruşturma açmaya yetkili makamlar, sanık memurun sıfatına göre değişiklik arz etmektedir. Buna göre;

-Yükseköğretim Kurulu Başkanı için, kendisinin katılmadığı, Milli Eğitim Bakanının Başkanlığındaki bir toplantıda, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek en az üç kişilik bir kurulca soruşturma yapılır.

-Yükseköğretim Kurulu Üyeleri ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve Üyeleri için, Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından doğrudan doğruya veya görevlendireceği uygun sayıda soruşturmacı tarafından soruşturma yapılır.

-Yükseköğretim Kurulunun diğer personeli için ise, Başkan veya diğer disiplin amirlerince doğrudan doğruya veya görevlendirilecekleri uygun sayıda soruşturmacı aracılığı ile soruşturma yapılır.

-Yukarıda belirtilen personelin dışında kalan memur veya diğer personelin işledikleri suçlarından dolayı ilk soruşturma, Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır.

Diğer taraftan değişik statüdeki personelin birlikte suç işlemleri halinde ast konumda olan, üst konumda olan personele tabi olarak soruşturulur. Üst memur hakkında soruşturma yapmaya veya yaptırmaya yetkili olan memur, alt memur hakkında da yetkilidir. Karar verecek yetkili kurulda yine üst memur hakkında karar verecek kuruldur.

Yükseköğretim personelinin işledikleri suçta, memur olmayan kişilerin katılımı halinde suçta katılan yönünden soruşturma tamamen genel hükümlere göre yürütülür. Bu durumdaki kişilere 2547 sayılı Kanunun 53. maddesindeki usulün uygulanması mümkün değildir. Ancak yargılanmaları, memurla birlikte memurun tabi olduğu mahkemede yapılır.

Vekalet eden memurlar, vekalet ettikleri memurun soruşturma usullerine tabidirler. Vekalet eden memur hakkında soruşturma yapmaya yetkili olan makam, vekalet edilen memur hakkında da soruşturma yapmaya yetkilidir.

Aynı zamanda birkaç görev yapan memur, suç hangi görevinden doğmuşsa o görevin tabi olduğu soruşturma usulüne göre işlem yapılır.

Amirler, öncelikle, soruşturma emri vermeden iddiaları incelemek üzere bir inceleme emri vererek olayı incelemeli ve bir suç tespit edilmişse inceleme raporu üzerine soruşturma emri vermelidirler. İnceleme sırasında, bazen, isnat edilen eylemin ceza soruşturmasını değil, disiplin işlemi yapılmasını gerektirdiği yahut genel hükümlere göre soruşturulması gereken bir suçun bulunduğu, hatta soruşturulacak bir eylemin olmadığı anlaşılabilir. Bu tür durumlarda soruşturma emri verilmez ve durum bir tutanakla tespit edilir.

İnceleme ve soruşturma emrinin tek bir emirle birlikte verilmesi veya inceleme emrinde suç unsuruna rastlanmadığı tespit edilse bile yine soruşturma emri verilmesi halinde, gereksiz yere zaman kaybı söz konusu olmakta, 2547 sayılı kanunun amacı dışına çıkılarak personel, soruşturma psikolojisi altında mağdur edilmekte ve soruşturmanın tabii sonucu olarak fezlekeye bağlanan dosya yetkili kurul ve bir üst kurulda zorunlu olarak görüşülmekte ve bu kurulların gereksiz yere işleri çoğaltılmaktadır. Ortada soruşturma açılması gerektiren bir suç bulunduğu kanaat getirilmedikçe soruşturma açılmamalıdır. Soruşturma emri verildikten sonra ise geri alınamaz.

B. Soruşturmacıların Nitelikleri ve Yetkileri

1. Soruşturmacıların Nitelikleri

Soruşturmacıların memurluk görev ve derecelerinin, haklarında soruşturma yapacakları memurlardan üst ya da hiç olmazsa aynı düzeyde olması gerekir. Bu nedenle, atanacak soruşturmacının en az sanığın akademik unvanına sahip olması şartı aranmaktadır. Buna göre sanık Profesör hakkında doçent'in, doçent hakkında yardımcı doçent'in soruşturma yapması mümkün değildir.

Ayrıca soruşturmacılar olayla ilgisi bulunmayan tarafsız kişiler arasından seçilmelidir.

2. Soruşturmacıların Yetkileri

2547 sayılı Kanunda veya onun atıf yaptığı 4483 sayılı Kanunda soruşturmacı olarak görevlendirilenlerin yetkileri konusunda bir düzenleme yoktur Ancak 4483 sayılı Kanunun 6. maddesinde soruşturma yapılması sırasında bu Kanunda açıklık bulunmayan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre işlem yapılacağı belirtildiğinden, soruşturmacıların yetkileri bu Kanuna göre belirlenecektir. Buna göre soruşturmacıların yetkileri şöyle sıralanabilir.

- Tanık çağırmak, tanık dinlemek ve tanığı zorla getirtmek.
- Bilirkişiye başvurmak.
- Keşif yaptırmak.
- Muayene ve otopsi yaptırmak.
- Zorla el koymak.
- Arama yapmak.
- Sanığın tutuklanmasını istemek.
- Yakalama emri vermek.
- Sanığı sorguya çekmek, sorguya gelmek istemeyenleri zorla getirtmek.
- Her türlü bilgiyi görevlilerden almak.
- İstidkap yaptırmak

C. Soruşturmanın Sonuçlandırılması

Soruşturmacılar, yukarıda sayılan yetkilerini kullanarak sanıkların CMUK 135. maddesi hükümleri uyarınca savunmaları ve tanıkların ifadelerini almaları, suçlarla ilgili belgeleri sırasıyla soruşturma raporuna eklemeleri, tüm bilgi ve belgeleri değerlendirmeleri, işlendiği iddia edilen suçla ilgili bilgi ve belgelerin özeti mahiyetinde bir fezleke (görüş özeti) düzenleyerek ilgili yetkili kurula gönderilmek üzere soruşturma emri veren makama sunmaları gerekir.

Soruşturma yapmaya yetkili makam tarafından fezleke ve ekleri, karar vermeye yetkili kurula ulaştırıldığında, artık sanık hakkında karar verilme aşamasına gelmiş olur. Yapılan inceleme sonucunda sanık memurun fiili idari işlerin özelliği ve gerekleri de göz önüne alınarak değerlendirilir ve sonuçta **verilen karar memurun vargılanmasının gerekip gerekmediği belirlenmiş olur.**

Soruşturmayı sonuçlandıracak karar kuralları ve oluşum biçimleri şöyle sıralanabilir.

1. Karar Kurulları

Yükseköğretim personeli hakkında birinci aşamada yargılanıp yargılanmayacaklarına karar verecek kurullar, 2547 sayılı Kanunun 53/c-2. maddesinde, sanıkların görevlerine göre şöyle sıralanmıştır:

- ❖ Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay 1. Dairesi,
- ❖ Üniversite rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterleri hakkında, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden oluşturulacak üç kişilik kurul,
- ❖ Üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcıları ile üniversite genel sekreteri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılarında oluşacak üç kişilik kurul,
- ❖ Öğretim elemanları, fakülte enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul,
- ❖ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında, mahal itibarıyla yetkili il idare kurulu.

Danıştay 1. Dairesince birinci aşamada verilen kararlar, Danıştay İdari İşler Kurulunca; diğer kurullar tarafından birinci aşamada verilen kararlar, Danıştay 1. Dairesince, kararın türüne göre itirazın veya kendiliğinden nihai olarak karara bağlanır.

Yükseköğretim Kurulu ile üniversite yönetim kurullarınca oluşturulacak kurullarda görevlendirilecek asıl ve yedek üyeler bir yıl için seçilirler. Süresi sona erenlerin tekrar seçilmeleri mümkündür.

Son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar üye tamsayısı ile toplanır. Kurullara ilk soruşturmayı yapmış olan üyeler (muhtakik) ile haklarında karar verilecek üyeler katılamazlar. Noksanlar yedek üyelerle tamamlanır.

Kurullarda, her üye oyunu kabul veya ret yoluyla vermektir görevlidir. Çekimser oy kullanılamaz. Kararlarda oy çokluğu esası uygulanır.

2. Yetkili Kurullar ile Yargı Yerlerince Verilecek Kararlar ve İtiraz

2547/53-c maddesinde, yukarıda sayılan karar kurullarınca son soruşturmanın açılması (lüzumu muhakeme) veya son soruşturmanın açılmaması (meni muhakeme) kararları verileceği belirtilmiştir. Danıştay İdari İşler Kurulu, karar kurullarının anılan kararlar dışında da kararlar verebileceği görüşündedir.

a) Lüzumu Muhakeme (Son Soruşturmanın Açılması) Kararı

2547 sayılı Kanununun 53. maddesine göre, sanık memurun suçu işlediğine ilişkin inandırıcı ve yeterli delil bulunursa, sanığın yargılanmasını tayin eden lüzumu muhakeme kararı verilir.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun ek 6. maddesinde, 1985 yılında CMUK'dan çıkarılan ilk tahkikat hükümleriyle ilgili olarak; diğer kanunlarda geçen "ilk tahkikat" ibaresinin "hazırlık tahkikatı" olarak değiştirildiği, diğer kanunlarda, CMUK' un ilk tahkikat hükümlerine yapılan atıfların, kamu davasının hazırlanmasına ilişkin hükümlerine yapılmış sayılacağı" CMUK' nun 163 ve müteakip maddelerindeki hükümlerin de tahkikatı yapmakla görevli bulunanlar tarafından uygulanacağı belirtilmiştir.

Bu duruma göre, bir memur hakkında Yetkili Kurulca verilen ve kamu davasının açılmasına esas olan "lüzumu muhakeme" yargılamanın gerekliliğine ilişkin kararlar "iddianame" niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla CMUK' nun 163. maddesine göre yetkili kurullarca verilecek kararlarda; sanığın adı, soyadı, suçu işlediği sıradaki memuriyet unvanı ve görevi, sanıklar hakkında cezai kovuşturma yapılmasını gerektiren suç konusu eylemin neden ibaret olduğu ve isnat edilen suç, cezai kovuşturmaya konu olan suç konusu eylemlerin hangi tarihte işlendiği, her eylem hakkında verilen kararın gerekçesi, verilen kararın oy birliği ile mi yoksa oy çokluğu ile mi verildiği, deliller ve bu delillere göre suça uygulanacak kanun maddesi ve yargılamanın yapılacağı mahkeme gösterilir.

Lüzumu muhakeme kararları sanık memura bizzat tebliğ edilir. Memurun bulunamaması durumunda, 7201 sayılı Tebligat Kanununda belirtilen ilan tebliğ yolu ile tebligat yapılır.

Bu kararlar sanığın 10 gün içinde itirazı üzerine üst kurullarda incelenir. Karara bu süre içinde itiraz edilmez veya karar üst kurulca onanırsa kesinleşir ve dosya sanık memur hakkında yetkili mahkemede son soruşturmanın yapılması için birinci aşamada kararı veren kurula, buradan da yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Bu kararlar iddianame niteliğinde olup karar verildiği anda dava açılmış sayılır ve mahkemeye ulaştığı anda da yargılamaya öncelikle başlanır ve öncelikle sonuçlandırılır.

İtiraz sonucu kararı ikinci aşamada inceleyen kurul lüzumu muhakeme kararını bozarak sanığın meni muhakemesine karar verebilir. Bu durumda ise memur yargılanmaz ve bu kararda kesindir.

b) Meni Muhakeme (Son Soruşturmanın Açılmaması) Kararı

Sanık memur hakkında suç sübut bulunmazsa, kanuni unsurları teşekkül etmezse, suç sanığa atfedilmezse, olay suç olmakla beraber sanık için suçluluk dahi söz konusu edilemezse veya suçu işlediği konusunda kamu davasının açılmasına yetecek ölçüde kanıt elde edilemezse, hakkında meni muhakeme kararı verilir.

Meni muhakeme kararı, sanık memur hakkında son soruşturma yapılmasını önler. Meni muhakeme kararları varsa müştekiye bildirilir. İlgililer bu kararlara 10 gün içinde itiraz edebilirler. İtiraz edilsin veya edilmesin, meni muhakeme kararları mutlaka bir üst kurulunca incelenir ve yapılan inceleme sonucunda karar onanırsa meni muhakeme kararı kesinleşir.

Üst kurul meni muhakeme kararlarını bozup lüzumu muhakeme kararı da verebilir. Bu kararlarda kesin olup itiraz edilemez.

Meni muhakeme kararları kesin hüküm değildir. İleride suçun işlendiğine dair yeni delillerin elde edilmesi halinde yeniden soruşturma yapıp farklı bir karar alınabilir.

c) Kovuşturmaya Yer Olmadığına İlişkin Karar

Karar kurulları, sanığın ölümü, genel af ilanı, zaman aşımı, takibi şikayete bağlı suçlarda şikayetçinin 6 ay içinde dilekçe vermemesi veya şikayetinden karar verilmeden önce vazgeçmesi gibi durumların birisinin varlığı halinde, TCK' da bu haller için belirlenen maddeler belirtilmek suretiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar verebilirler. Bu kararlarda bir üst kurulun incelemesine tabidir. Kesin kararı üst kurul vermektedir. Kararların müştekiye tebliği gerekir.

d) Karar Verilmesine Yer Olmadığına İlişkin Karar

4483 sayılı Kanun, MMHK ve CMUK'da karar verilmesine yer olmadığı yolunda bir karar türüne rastlamak mümkün değildir. Bu karar uygulamanın ortaya çıkardığı bir karar türüdür.

Bu karar, soruşturma konusu eylemin suç olmaması, eylemin disiplin soruşturmasını gerektirmesi, görevle ilgili olmaması veya görev dışında doğması, tazmini nitelikte olması, idari veya hukuki dava konusu olabilecek nitelikte olması, 2547 sayılı Kanunun 53. maddesi kapsamına giren görev sırasında veya görevden doğan cezai soruşturmayı gerektirir bir suç olmaması, daha önce aynı konuda kesinleşmiş bir karar verilmiş olması gibi durumlarda verilmektedir.

Bu karar da bir üst kurulun incelemesine tabidir. Kesin kararı üst kurul vermektedir. Kararın varsa müştekiye tebliği gerekir.

e) Dosyanın Geri Çevrilmesi Kararı

İkinci derece karar kurullarınca verilen karar türlerindedir. Soruşturma emrinin usule uygun alınmaması, soruşturmanın başka sanıklara da teşmil edilmesi, sanık-tanık ifadelerinin alınmaması veya usulüne uygun alınmaması, soruşturmanın eksik yapılması, eylemin bilirkişi incelemesini gerektiren bir suç olması halinde bilirkişi raporu düzenletirilmemiş olması, soruşturmanın kanuna ve usule uyulmadan yapılması, karar kurullarının kanun ve usule uygun olarak oluşmaması, toplanmaması ve usulsüz karar vermesi, verilen kararda noksanlık olması, oyçokluğu ile alınan kararlarda muhalefet görüşünün yazılmaması, kararda imzaların eksik olması, soruşturmacının karar organına üye olarak katılması, yasanın ön gördüğü biçimde yazılı bildirimlerin yapılmaması, dosyanın başka bir kurula gönderilmesi gerekirken sehven yetkisiz ve görevsiz kurula gönderilmesi durumlarında dosya yerine geri çevrilir.

Dosya yerine çevrilirken, eksikliğin durumuna göre, bazen karar bozularak geri gönderilir. Bu tür durumlarda verilen kararlar kesindir. İtiraz edilemez böyle durumlarda bozma kararında belirtilen eksiklikler giderilip sanık memurlar hakkında yeniden bir karar verilir ve gerekli tebligatlar yeniden yapılır.

3. Yargılama Yeri

Lüzumu muhakemesi kesinleşen Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyelerinin yargılanması Yargıtay ilgili ceza dairesine, temyiz incelemesi Ceza Genel Kuruluna, diğer görevlilerin yargılanmaları suçun işlendiği yer adliye mahkemelerine, temyiz incelemeleri Yargıtay'ın ilgili ceza dairesine aittir.

III. KANUNUN İSTİSNALARI

Yükseköğretim personelinin tüm suçları bu Kanuna göre soruşturulmaz. Bazı suçlar genel hükümlere göre Cumhuriyet savcılıklarınca soruşturulurlar. Bu suçlar Kanunun istisnalarını oluşturur. Bu istisnaları şöyle sıralayabiliriz:

1. 2547 sayılı Kanunun 53/c-7 maddesinde sayılan suçlar: İdeolojik amaçlarla Ana yasada yer alan temel hak ve hürriyetleri,devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayrılığına dayanılarak nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak maksadıyla işlenen suçlarla bunlara irtibatlı suçlar,öğrenme ve öğretme hürriyetini doğrudan veya dolaylı olarak kısıtlayan, kurumların sükun, huzur ve çalışma düzenini bozan boykot, işgal, engelleme bunları teşvik ve tahrik, anarşik ve ideolojik olaylara ilişkin suçlar ile ağır cezayı gerektiren suçüstü halleri.Bu hallerde kovuşturmayı Cumhuriyet Savcısı doğrudan yapar.

2. 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Fiillerin Takibi Hakkındaki Kanun Hükümleri Uygulaması

3. Türk Ceza Kanununun 160. maddesinde istisna tutulan, Cumhurbaşkanı'na fiilen saldırı, Türklüğe, milletvekillerine ve Anayasal kuruluşlara ve kanunlara sövme fiilleri.

4. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13,14 ve 15.maddelerinde belirtilen fiiller.

5. Devlet Güvenlik Mahkemesi Kuruluş Görev ve Yargılama Usulü Kanununun 10/7 maddesine göre bu kanun kapsamına giren suçlar.

6. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 17. maddesinde yazılı suçlar.

Ancak burada bazı görevliler için bu istisnanın da istisnası vardır. Yükseköğretim Kurulu başkanı ve Rektörler 1609 sayılı kanunda sayılan (zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet vb.) bir suç işlerlerse, 2547 sayılı Kanun hükümleri uygulanmalıdır. 1609 sayılı Kanun kapsamında olmayan, ancak 3628 sayılı Kanun kapsamına giren suçlarında ise (gerçeğe aykırı bildirimde bulunmak vb.) 3628 sayılı Kanunu uygulamak gerekir.

Bu istisna sadece Yükseköğretim Kurulu Başkanı ve rektörler içindir. Yükseköğretim personelinin Yükseköğretim Kurulu Başkanı ve rektörler dışında kalanlar için, 3628 sayılı Kanun kapsamındaki suçlarından dolayı, ne 1609 sayılı Kanun, ne de 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi uygulanamaz. Doğrudan Cumhuriyet Savcılıklarınca soruşturma yapılması gerekir. Nitekim Yargıtay, "Yapılan yargılamaya, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerekçe ve takdire, bazı cürümlerden dolayı Memurlar ve Şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair 1609 sayılı Kanun 3628 sayılı Yasanın 23. maddesi ile yürürlükten kaldırılmış olup bu konuda geçici bir düzenlemeye de yer verilmemiş bulunması nedeniyle, Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Fon Saymanlığında veznedar olarak görev yaparken zimmetine para geçirdiği anlaşılan sanık hakkında 2547 sayılı yasanın 53. maddesinin 6. bendi uyarınca gerekli izin alınmadan kamu davası açılmasında bir isabetsizlik görülmediğinden tebliğnamede bu hususta bozma isteyen düşünceye iştirak

edilmemiş..” şeklinde karar verilmiştir (5. Ceza Dairesinin 9.2.2000 gün ve 6206-413 sayılı kararı).

7. Kanunun bir diğer istisnası da vakıf üniversiteleri personelidir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Ek maddelerinde Vakıf Üniversitelerinin kuruluş ve işleyişlerine ilişkin düzenlemeler açıklandıktan sonra, Devlet Yükseköğretim kurumlarından farklı olarak 5. madde de; vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumunun vakıf yönetim organı dışında vakıf idare uzvu tarafından seçilen ve en az 7 kişiden oluşan bir mütevelli heyeti olacağı, vakıf yükseköğretim kurumunun tüzel kişiliğini temsil eden bu mütevelli heyetin vakıf yükseköğretim kurumlarının yöneticilerini Yükseköğretim Kurulunun olumlu görüşünü alarak atayacağı, yükseköğretim kurumunda görevlendirilecek yöneticiler ile öğretim elemanları ve diğer personelin sözleşmelerini yapıp atamalarıyla görevden alınmalarını onaylayacağı belirtilmiş, ek 8. madde de; vakıfça kurulacak yükseköğretim kurumundaki akademik organlar ve öğretim elemanlarının niteliklerinin devlet yükseköğretim kurumundakiler gibi düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Bahsi geçen hükümlerde vakıf üniversiteleri mensuplarının 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53-c maddesinde ön görülen soruşturma usulüne, Memurun Muhakematı Hakkında Kanuna veya 4483 sayılı Kanuna tabi olacaklarına ilişkin bir hüküm yer almamıştır. Buna göre vakıf üniversiteleri personeli hakkında yukarıda anılan Kanunlar uyarınca özel soruşturma usulünün uygulanabilmesi, buna imkan veren bir yasa hükmünün mevcudiyetine bağlı bulunmaktadır. Böyle bir düzenleme bulunmadığı için de vakıf üniversiteleri personelinin üstlerine atılan suçlarından dolayı soruşturulmaları genel hükümlere göre Cumhuriyet savcılarınca yapılacaktır. Nitekim Danıştay bir vakıf üniversitesinde dekan yardımcısı olan sanık hakkında yetkili kurul tarafından verilen kararın incelenmesi amacıyla gelen dosyada “sanık hakkında 2547 sayılı Kanunun 53-c maddesi uyarınca soruşturma yapılmasına ve karar verilmesine hukuken olanak bulunmadığından meni muhakemesi yolunda verilen Üniversitesi kurulu kararının bozulmasının, hakkında karar verilmesine yer olmadığına ve genel hükümlere göre işlem yapılmak üzere dosyanın yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi için yerine geri çevrilmesine” şeklinde karar vermiştir (Danıştay 2. Dairesinin 16.4.1999 gün ve E. 1998/1517, K. 1999/1062 sayılı kararı). Dolayısıyla vakıf üniversiteleri personeli de kanunun istisnasını oluşturmaktadır.

8. Diğer kurumlardakinin aksine, 2547 sayılı Kanuna tabi yerlerde görevli aşçıbaşı, hizmetli ve şoförler Kanunun 53. maddesi hükmünden yararlanırlar ve yargılanabilmeleri için haklarında yetkili kurullarca karar verilmesi gerekir. Oysa MMHK’ın uygulandığı dönemde ve 4483 sayılı kanuna göre bu görevliler kamu görevlisi sayılmadıklarından genel hükümlere tabi tutulmuşlar ve tutulmaya devam edilmektedirler. Ancak bu personelin 657 sayılı Kanuna tabi olması ve 2547 sayılı Kanunun 53-c maddesinde Yükseköğretim kurumunda çalışan 657 sayılı Kanuna tabi personelin de madde kapsamında soruşturulacaklarını düzenlenmesi sonucu bu personel kapsama dâhil edilmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 10.4.1995 günlü kararında da “Üniversitede hizmetli olarak çalışan ve 567 sayılı yasaya tabi olan sanığın görevi sırasında işlediği hakaret suçu nedeniyle YÖK Kanununun 53/e maddesi uyarınca il idare kurulu kararının gerektiğine” hükmedilmiştir.

IV. 4483 SAYILI KANUNUN 2547 SAYILI KANUNA TABİ PERSONELE UYGULANMASI

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 2653 sayılı Kanun ile değişik 53 üncü maddesi (c) bendinde; Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanları ve bu kuruluş ve kurumlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar ile ilgili olarak uygulanacak ceza soruşturması usulü düzenlenmiştir. Buna göre anılan bendin 2 sayılı alt bendinde; yukarıda belirtilen kamu görevlileri hakkında son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verecek kurullar 4 sayılı alt bendinde; son soruşturmanın açılıp açılmamasına ilişkin kararları ikinci derecede inceleme yetkisine sahip olan kurullar sayılmış ve anılan bendin 8 sayılı alt bendinde de; “bu kanunda yer almamış hususlarda 4 Şubat 1329 tarihli Memurun Muhakematı Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı” belirtilmiştir.

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 2. maddesinde; “Bu Kanunun Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebi ile işledikleri suçlar hakkında uygulanacağı, görevleri ve sıfatları sebebi ile özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümlerin saklı olduğu”, 6. maddesinde de; “Ön inceleme görevlendirilen kişi ve kişiler, bakanlık müfettişleri ile kendilerini görevlendirilen merciin bütün yetkilerine haiz olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre işlem yapabilecekleri” hükme bağlanmıştır.

Öte yandan 4483 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinde; “Kanunlarda Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat’ın uygulanacağı belirtilen hallerde, 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı” belirtilmiştir.

Dolayısıyla 2547 sayılı Kanununun 53. maddesinin (c) bendinde sayılan kamu görevlileri ile ilgili olarak yapılacak ceza soruşturmalarında; anılan bendin alt bentlerine ilişkin hükümler uygulanacaktır. 4483 sayılı Kanun hükümlerinin bu personel açısından uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Sadece 2547 sayılı Kanunda yer almamış olan hususlarda 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak, her iki Kanunda da hüküm bulunmayan hallerde CMUK hükümleri uygulanacaktır.

2547 sayılı Kanununun 53. maddesinde bulunmayıp 4483 sayılı Kanunun uygulanacağı halleri, MMHK döneminde uygulanan lüzumu muhakeme kararlarına verilen kararlara karşı ön görülen 5 günlük itiraz süresinin 10 gün olarak uygulanması, meni muhakeme kararlarının eskiden olduğu gibi soruşturma izni verecek makama tebliğ edilmesine gerek olmaması örnek olarak verilebilir. İhbarcılara tebligat gerekmemekle birlikte, şikayetçilere meni muhakeme kararlarının tebliği yine zorunludur.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabii üniversite personeline de yine eskiden olduğu gibi 2547 sayılı Kanununun 53. maddesi hükümleri uygulanacak ve il idare kurullarınca verilecek kararlar niteliğine göre ya kendiliğinden ya da itiraz üzerine Danıştay 1. Dairesince nihai olarak karara bağlanacaktır.

V. KISA HATIRLATMALAR

Soruşturmacının yapacağı iş ilk soruşturmadır. Suçun işlendiğini ihbar veya şikâyet ile veya bizzat öğrenen disiplin amirleri soruşturma emrini verirler.

Disiplin amirleri soruşturmayı bizzat yapabilecekleri gibi soruşturmacı aracılığıyla da yaptırabilirler

Yapılan ihbar veya şikâyet suç işlendiği yönünde ciddi, gerçekçi veya somut deliller içermiyorsa soruşturma başlatılmaz.

Soruşturmacılar sanığa denk veya üst unvana sahip olmalıdırlar.

Hem ceza hem de disiplin soruşturması için aynı kişilerin görevlendirilmesi durumunda soruşturmacı disiplin soruşturması ile ceza soruşturması için iki ayrı dosya oluşturmak durumundadır, bu soruşturmaları tek dosya üzerinden birlikte yürütemez.

Tebliğatlar 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre yapılır. Sanığın adresi bilinmiyorsa emniyetten adres araştırması istenir. Bu şekilde tespit edilen adrese 7201 sayılı Kanuna göre bildirimde bulunulur. Sanık tebligatı almazsa veya tebligatı almasına rağmen belli gün ve saate hazır bulunmazsa; bu takdirde sanık hakkında Sulh Ceza Mahkemesinden ihzar müzekkeresi çıkartılması istenir ve zabıta marifetiyle sanık getirilir. Buna rağmen sanık bulunamazsa savunma alınmadan karar verilir. Soruşturmacı acele hallerde arama yapar, el koyar. Tutuklama istemini Sulh Ceza Yargıcından ister. Görevden uzaklaştırma kararı veremez, verilmesini disiplin amirinden ister. Ceza soruşturması usulünde ilk soruşturmada sanık veya sanıkların savunması Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 135 ve 135/a maddelerine göre alınmalıdır Tanıkların yeminli ifadeleri alınmalıdır. Yeminin sekli Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 57. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre “Tanığa teklif edilecek yemin şahadetten evvel; (Bir şey saklamaksızın, bir şey katmaksızın kimseden korkmayarak, bir tesire kapılmayarak bildiğimi namusum ve vicdanım üzerine dosdoğru söyleyeceğime yemin ederim) ve şahadetten sonra; (Bir şey saklamaksızın, bir şey katmaksızın kimseden korkmayarak, bir tesire kapılmayarak bildiğimi namusum ve vicdanım üzerine dosdoğru söylediğime yemin ederim) seklinde olur.” Yeminin CMUK 57.maddesine göre yaptırıldığı tanık ifade tutanağında belirtilmelidir. Muhbirler ve şikâyetçiler yeminsiz dinlenir, şikâyetçiye ayrıca şikâyetini sürdürüp sürdürmediği sorulur, takibi şikâyete bağlı suçlar bakımından önemlidir. Fezlekelerin değerlendirme bölümünde belgeler, yeminli şahit ifadeleri, sanık savunması ve yasal dayanaklar bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Belirtilen işlem değerlendirme veya tahlil ve analiz şeklinde isimlendirilebilir. Bu aşamada iddia edilen suç konusu olay ile sanık arasında illiyet bağı kurulup kurulmayacağı, olayların yasal dayanaklara aykırılığının neler olduğu, savunmaya neden itibar edilemeyeceği, suçun zamanaşımına uğrayıp uğramadığı tek tek tartışılmalı ve yasal sonuçlara ulaşılmalıdır. Sonuç bölümünde ise; tüm bilgi ve belgeler ile sanık savunması birlikte değerlendirilerek, soruşturmacı tarafından suçun oluşup oluşmadığı hususunda kanaat belirtilmelidir. Soruşturma dosyası ve fezleke soruşturma emrini veren makama teslim edilmelidir. Fezleke eki olan belgeler numara verilerek sıraya konulmalı, listesi yapılarak imzalanmalıdır. Bu liste mutlaka fezlekeye eklenmelidir.

Soruşturma dosyası ve fezlekeyi alan makam bu dosyayı Yükseköğretim Kanununun 53.maddesinin c/(2) bendinde belirtilen son soruşturmanın açılıp açılmasına karar verecek kurullara iletmek üzere Rektörlük Makamına göndermelidir. Bu kurullarca verilecek lüzum-u muhakeme veya men-i muhakeme kararları Rektörlükçe veya İl İdare Kurulunca sanıklara tebliğ edilir. Sanıklar lüzum-u muhakeme kararına karşı itiraz edebilirler. Böyle bir itiraz yapılırsa bu itiraz ile men-i muhakeme kararları kendiliğinden Danıştay 1. Dairesince incelenerek karara bağlanır. Bunun için dosya bu hallerde Rektörlükçe Danıştay 1. Dairesine gönderilir. Danıştay 1. Dairesinde lüzum-u muhakeme kararı uygun bulunursa; görevlilerin yargılanması için dosya suçun işlendiği yer Cumhuriyet Savcılığına gönderilir. Bundan sonra sanık veya sanıklar ceza mahkemesinde yargılanırlar.

VI. TUTANAK ÖRNEKLERİ

(ÖRNEK 1)

SORUŞTURMA EMRİ

T.C.
..... ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
.....(1)

.....
Tarih

İlgi :
Konu :

Sayın (2),

Ekte sunulan (3)'nın tarihli dilekçesi (... sayılı yazısı) ile fiilini (4) işlediği bildirilen (5) hakkında **2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 2653 sayılı Kanunla değişik 53-c maddesi hükümleri uyarınca ceza soruşturması** yapmak üzere soruşturmacı olarak tayin edilmiş bulunmaktasınız.

En kısa zamanda 3(üç) nüsha olarak düzenleyeceğiniz soruşturma dosyası ile fezlekenin (6) 'e gönderilmesini rica ederim.

..... (7)

Ek:

ACIKLAMALAR:

- 1- Soruşturma yapmaya yetkili merciin adı,
- 2- Soruşturmacı olarak atanan kişinin isim ve unvanı,
- 3- Suç teşkil eden fiili bildiren kişi/merci,
- 4- Soruşturmanın konusunu oluşturan suç teşkil eden fiil,
- 5- Sanık ya da sanıkların isim, görev ve/veya unvanı,
- 6- Yazı hangi makamdan gönderiliyorsa o makam,
- 7- Soruşturmayı açan yetkilinin (Rektör, Dekan, Enstitü Müdürü, vs.) isim ve unvanı yazılacaktır.

SANIK İFADE TUTANAĞI

İFADENİN ALINDIĞI YER :
İFADE TARİHİ :
KİMLİK TİPİ :
ADI SOYADI :
BABA ADI ANA ADI :
DOĞUM YERİ TARİHİ :
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU İL/İLÇE :
CİLT NO :
SIRA NO :
AİLE SIRA NO :
KÖY :
UYRUĞU :
CİNSİYETİ :
MEDENİ HALİ :
İKAMETGÂH ADRESİ :
İŞ ADRESİ :
SUÇ TARİHİ :
SUÇ TÜRÜ :

Sanığa müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifade ve sorgusunda hazır bulunabileceği bildirildi. Sanık müdafî talebi olmadığını ifade etti. Sanığa yüklenen suç anlatıldı. Yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu söylendi. İsnad edilen suç hakkında şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği ve aleyhine olan şüphe sebeplerini ortadan kaldırma ve lehine olan hususları ileri sürme imkânına sahip olduğu ifade edildi. Sanıktan suç teşkil eden olayı anlatması istendi. Sanık cevaben;

.....

Konu hakkında söylemek istediklerinin bundan ibaret olduğunu belirtmesi üzerine işbu savunma zaptı bulunanların huzuruyla imza altına alındı./...../.....

SORUŞTURMACI

İFADESİ ALINAN

KÂTİP

(ÖRNEK 3)

TANIK İFADE TUTANAĞI

İFADENİN ALINDIĞI YER :
İFADE TARİHİ :
KİMLİK TİPİ :
ADI SOYADI :
BABA ADI ANA ADI :
DOĞUM YERİ TARİHİ :
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU İL/İLÇE :
CİLT NO :
SIRA NO :
AİLE SIRA NO :
KÖY :
UYRUĞU :
CİNSİYETİ :
MEDENİ HALİ :
İKAMETGÂH ADRESİ :
İŞ ADRESİ :
SUÇ TARİHİ :
SUC TÜRÜ :

Tanığa soruşturma konusu olay ve sanığa isnad edilen suç anlatıldı. Tanığın gerçeği söylemesinin önemi, gerçeği söylememesi halinde yalan tanıklık suçundan dolayı cezalandırılacağı hatırlatıldı. “Bildiğimi dosdoğru söyleyeceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim” şeklinde yemin ettirildi. Tanıktan suç teşkil eden olayı anlatması istendi. Tanık cevaben;

.....

Konu hakkında söylemek istediklerinin bundan ibaret olduğunu belirtmesi üzerine işbu ifade zaptı bulunanların huzuruyla imza altına alındı./...../.....

SORUŞTURMACI

İFADESİ ALINAN

KÂTİP

(ÖRNEK4)

MÜŞTEKİ İFADE TUTANAĞI

İFADENİN ALINDIĞI YER :
İFADE TARİHİ :
KİMLİK TİPİ :
ADI SOYADI :
BABA ADI ANA ADI :
DOĞUM YERİ TARİHİ :
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU İL/İLÇE :
CİLT NO :
SIRA NO :
AİLE SIRA NO :
KÖY :
UYRUĞU :
CİNSİYETİ :
MEDENİ HALİ :
İKAMETGÂH ADRESİ :
İŞ ADRESİ :
SUÇ TARİHİ :
SUÇ TÜRÜ :

Şikayetçiye soruşturma konusu olay hakkında söylemek istedikleri soruldu.
Şikayetçi cevaben;

.....

Konu hakkında söylemek istediklerinin bundan ibaret olduğunu belirtmesi üzerine işbu ifade
zaptı bulunanların huzuruyla imza altına alındı./...../.....

SORUŞTURMACI

İFADESİ ALINAN

KÂTİP

(ÖRNEK 5)

FEZLEKE

Soruşturma Onayı :
Soruşturmaya Başlama Tarihi :
Soruşturulanın Kimliği :
Suç Konuları :
Soruşturma Aşamaları :
Sonuç :

**Soruşturmacı
Adı Soyadı
İmza**

Ekler :

(ÖRNEK 6)

SORUŞTURMA DOSYASININ TESLİMİ

..... MAKAMI'NA (1)

.....

İlgi : ... gün ve ... sayılı yazınız

İlgi yazı ile(2) hakkında(3) fiilini işlediği iddiası ile, ... tarihinde, makamınızca 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 2653 sayılı Kanunla değişik 53-c maddesi hükmü uyarınca ceza soruşturması başlatılmıştır.

İlgi yazı ile soruşturmacı olarak görevlendirilmiş bulunmaktayım. İlgili hakkında yapılan ceza soruşturması neticesinde hazırlanan soruşturma dosyası ve fezleke ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. (Tarih)

.....

Soruşturmacı

Ek: Soruşturma dosyası ve fezleke

ACIKLAMALAR:

- 1-Soruşturmayı açan ve soruşturma emrini veren mercii,
- 2-Sanığın kimlik bilgileri, sanığın görev yeri ve unvanı,
- 3- Soruşturma konusu oluşturan suç teşkil eden fiil.

(ÖRNEK 7)

SORUŞTURMA DOSYASI DİZİ PUSULASI

1. Suç işlendiğini bildiren dilekçe,
2. İlk soruşturma yapmaya yetkili merciin... gün ve ... sayılı soruşturma emri ve soruşturmacı tayin yazısı.
3. (Sanık)'ın ... tarihli ifade tutanağı
4. (Tanık)'ın ... tarihli ifade tutanağı
5. Bilirkişi raporu
6. Keşif tutanağı
7. Varsa yapılan başkaca işlemler ve belgeler
8. Fezleke

Teslim Eden

Soruşturmacı

Teslim Alan

Soruşturma Yapmaya
Yetkili Mercii

Teslim Tarihi

...../...../.....